

Proxenetisme de menors a Múrcia:

Un cas que despulla la lenta justícia espanyola i posa en escac els drets civils

Fa una dècada es va destapar una xarxa de proxenetisme de menors en la localitat de Lorquí, Múrcia. A pesar que han passat 10 anys des que sortís a la llum aquesta trama, encara segueix el judici en procés, que podria culminar amb el resultat que cap dels delinqüents trepitgin la presó, havent de pagar una multa i indemnització irrisòries.

La trama, també coneguda com a **Operació Bagul**, es va destapar a la fi de 2014, quan un pare va denunciar la desaparició de la seva filla menor d'edat. Gràcies a aquesta denúncia, la policia va arribar a un pis, el qual servia, juntament amb hostals i pensions de confiança, com a prostíbul, la qual cosa els va permetre donar amb els delinqüents.

El modus operandi dels proxenetes era la cerca de les menors d'edat en portes de discoteques light o de col·legis, penjar en portals o internet ofereixes de treball buscant mainaderes o massatgistes, fins i tot arribant a utilitzar als seus propis fills menors

per a captar a les seves companyes del col·legi. La premissa que usaven era sempre; “guanyaràs diners molt fàcils i molt ràpid”, i el perfil que buscaven era menors en situació de vulnerabilitat que estaven travessant dificultats econòmiques. Inicialment els deien que només havien de fer massatges, però a mesura que manipulaven, les convencien perquè es deixessin tocar, mantinguessin relacions i passessin fotos provocatives, arribant a tenir un catàleg de fotos de fins a 400 noies menors. Per a portar a les joves amb els clients, els proxenetes tenien taxistes a la seva disposició que s'encarregaven que les noies arribessin al seu destí i que després fossin recollides i portades de tornada.

Els clients, homes d'entre 30 i 86 anys, pagaven al voltant els 200 euros l'hora, dels quals, la nenes només s'emportaven una quarta part. Entre ells hi ha farmacèutics, advocats, dependents de botigues, empresaris... fins i tot un sotstinent de la guàrdia civil retirat. Els clients demanaven que les noies que els oferien fossin menors, a vegades, amb

edats que fregaven la infantesa, per la qual cosa els proxenetes obligaven a aquestes a mentir sobre la seva edat per a complir amb els requisits dels clients.

D'una operació que va començar amb 29 detinguts, dels quals 14 van ser absolts per falta de ratificació per part de les víctimes, ara només queden 13 imputats ja que durant aquests 10 anys que han transcorregut, un ha mort i un altre ha quedat incapacitat per una malaltia.

La pena sol·licitada per la fiscalia inicialment ascendia de 21 a 56 anys de presó per als proxenetes que captaven a les menors; i de 4 a 24 anys de presó per als clients que duïen a terme actes sexuals amb elles. No obstant això, després de signar l'acord de conformitat amb la fiscalia, aquestes penes s'han vist rebaixades a 16 anys, 2 per víctima, per a les proxenetes i de 5 a 7 mesos per mata per als clients. Els imputats, també s'enfronten a una multa d'entre 540 a 4.320 euros i

una indemnització que oscil·la entre els 500 i 2.000 euros, a pesar que inicialment era de 6.000 euros. La reducció de les penes proposades per la fiscalia es deu al fet que s'ha aplicat un atenuant molt qualificat de dilacions indegudes. Aquest atenuant s'aplica en processos que s'han vist allargats injustificadament sense que l'acusat hagi estat el motiu d'aquest retard. D'acord amb l'aforisme de Sèneca "res s'assembla tant a la injustícia com la justícia tardana".

La reducció té dues implicacions principals: la primera i més evident, els imputats s'enfronten a penes notablement més baixes del que inicialment es considera d'acord amb el delictes; i la segona, existeix la possibilitat que els imputats puguin evitar entrar en la presó malgrat els fets #greu que han comès. D'acord amb el Codi Penal, se li permet a l'òrgan judicial suspendre discrecionalment el compliment d'una pena privativa de llibertat a condició que el condemnat no torni a delinquir, sempre que no hagi estat condemnat prèviament, hagi satisfet el pagament de les indemnitzacions civils i la pena individual imposada no sigui superior a 2 anys. Pel fet que les penes individuals de cadascun dels imputats no superen els 2 anys, tots han pogut sol·licitar la suspensió de condemna privativa de llibertat. És per això que ara depèn del que consideri l'Audiència Provincial, que haurà de valorar tant les circumstàncies personals dels imputats, la naturalesa i gravetat dels fets, la

conducta de cadascun d'ells i l'esforç per a reparar el mal causat per a determinar suspendre o no la condemna de presó.

La notícia de la reducció de condemna ha estat profundament criticada per la societat civil, a més de l'àmbit polític. Els col·lectius feministes han convocat diverses concentracions en rebuig a “la justícia masclista i patriarcal que afavoreix als proxenetes i puters”. Les responsables de les manifestacions han denunciat que els clients es valien de la seva posició de poder, mentre que els proxenetes s'aprofitaven de situacions de gran vulnerabilitat de les menors per a fer negoci.

A part de manifestacions, diverses organitzacions de la societat civil han exterioritzat el seu rebuig cap al rumb que està prenent aquest judici. Gloria Alarcón, presidenta del Fòrum de Política Feminista i integrant de l'Assemblea Feminista, resalta la gravetat del fet que “delinqüents confessos que van

abusar de menors no vagin a trepitjar la presó”, per la qual cosa demana a la magistratura de l'Audiència Provincial que “no negociï acords i no consenti que surtin aquests delinqüents sense pagar”. A més, des de la coordinació feminista de Cartagena s'ha advertit que aquest tipus de situacions són les que estableixen precedents i que envien un missatge a les dones: “encara que denunciïs, encara que tinguis proves, fins i tot encara que confessin, la justícia en aquesta comunitat no els castiga, els premia”.

El ple de l'ajuntament de la localitat veïna de Totana va reprovar per unanimitat els actes d'abús de menors, amb la finalitat de mostrar la seva disconformitat amb la condemna imposada als condemnats confessos de prostitució. L'acord plenari insta el Govern d'Espanya que doti als Jutjats dels mitjans materials i humans per a evitar que es produeixin aquestes dilacions que acaben amb rebaixes de condemnes. A més, ha reiterat la necessitat que les institucions públiques mostrin tolerància zero contra tota mena d'actituds que resultin lesives per a la integritat física i sexual de dones i nenes.

La disconformitat no sols s'ha limitat a l'Ajuntament d'aquesta petita localitat, sinó que els partits amb representació en l'Assemblea Regional de Múrcia han valorat aquesta sentència molt negativament. Des del PSOE s'ha qualificat com a “repugnant”

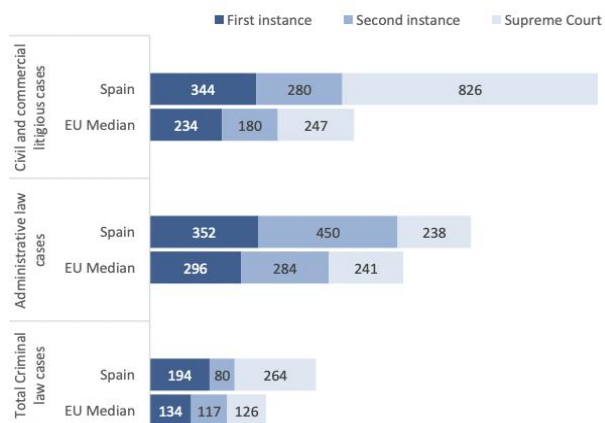
aquesta trama i es denuncia que, a causa de les condemnes tan baixes imposades, als delinqüents “els ha sortit barat” delinquir. Podem acusar la justícia de la Regió de Múrcia de “patriarcal i masclista”, mentre que Vox demana “modificar les lleis perquè aquests violadors no vegin la llum del dia”. Finalment, el PP reconeix que les dilacions van ser provocades per la falta de mitjans humans i materials, per la qual cosa, juntament amb gran part de la societat espanyola, ressalta la necessitat d'incrementar la dotació personal i recursos per a evitar futures situacions d'injustícia.

Aquesta situació tan sols es pot descriure com una injusta tragèdia per a les víctimes i els seus familiars; però és important recordar que això no és un cas aïllat. De fet, el propi fiscal superior de la Regió, José Luis Díaz Manzanera, defensa que “fa falta un augment de plantilla a tots els nivells i una fixació d'objectius”. Els endarreriments són comuns a causa de la falta de recursos, cosa que significa l'aplicació regular de l'atenuant de dilació indeguda. A més el Sr. Díaz Manzanera afegeix que un altre problema és que hi ha una falta de regulació en tant que es considera una dilació indeguda normal o molt qualificada, la qual cosa només agreuja el problema. Per això, considera la necessitat que la Fiscalia General de l'Estat elabori la circular que va anunciar en 2022 en relació a això. A més, afegeix que com a possible mesura per a protegir les

persones més vulnerables, com ho són les menors, s'hauria de “plantejar donar-li prioritat als casos amb menors involucrats en els assenyalaments”.

Aquest problema no sols s'exterioritza en la justícia murciana, sinó que és present en tot el territori espanyol i en totes les branques jurídiques. Segons l'informe “La Imatge de la Justícia de Febrer 2023”, realitzat per Metroscopia per al Consell General del Poder Judicial (CGPJ), el 79% dels espanyols pensa que l'administració de justícia és tan lenta que sempre que es pot val més evitar acudir a ella. Tanmateix, això no és només la percepció dels ciutadans, sinó que és una realitat recolzada per dades. Un estudi realitzat pel Consell d'Europa en 2021 va trobar que, en comparació amb la mitjana de la UE, de 24,1 jutges professionals per 100.000 habitants, Espanya tan sols té 11,4. A més, respecte de la mitjana de la UE, Espanya triga més dies en general a resoldre, arribant a trigar fins a 161 dies més per a resoldre casos penals o fins i tot, 789 dies

Disposition Time by instance and by matter in 2021 (days)

més per a qüestions civils, convertint-nos en el quart país més lent a resoldre litigis civils.

Aquesta insuficiència de jutges es tradueix en què hi hagi una taxa de resolució de 0,97, i una taxa de congestió de 1,52, que no fa més que incrementar, tal com indica l'informe del CGPJ sobre la panoràmica de la justícia de 2022. En definitiva, a Espanya ens trobem amb un sistema judicial sobrecarregat i col·lapsat a conseqüència de la falta de mitjans humans i materials a més de la necessitat de modernització dels procediments i mecanismes disponibles.

El problema va més enllà de l'inconvenient que pot generar per als ciutadans que necessiten una solució a un problema judicial. De fet, les dilacions, qualsevol que sigui el seu motiu, infringeixen el dret fonamental de la tutela judicial efectiva, protegit en l'art. 24 de la Constitució Espanyola. Aquest dret no sols implica tenir accés a un òrgan jurisdiccional imparcial, tenir una resolució motivada i un procés públic amb totes les garanties, sinó que també exigeix un procés sense dilacions indegudes. Per aquesta raó el Tribunal Constitucional ha reiterat en diverses sentències que la lentitud judicial no té cabuda en la nostra Constitució. D'aquí ve que existeixi l'obligació, tant del legislador com del poder executiu, de posar a la disposició dels òrgans judicials els mitjans econòmics, materials i personals necessaris per a afrontar la sobrecàrrega de treball, a més de dotar-los amb una tecnologia

actualitzada i d'acord amb els nostres temps.

No obstant això, en aquest cas sembla ser que les dilacions indegudes, més que generar una situació de vulnerabilitat per als imputats, els ha millorat les circumstàncies, produint una vulneració flagrant dels drets civils que també ve protegits en la constitució espanyola a més d'en tractats i convencions internacionals com els són el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics i la Declaració Universal dels Drets Humans. La demora ha donat lloc a un incompliment d'aquestes normatives, que exigeixen que l'Estat actuï de manera diligent i eficaç per a protegir els drets dels seus ciutadans, i encara més quan aquests són menors i per això més vulnerables. El dret a una reparació justa i oportuna de les víctimes s'ha vist atropellat, la qual cosa només aconsegueix agreujar la violència de la seva dignitat i el dret a viure lliure de violència.

L'alarmant crisi que enfronta el sistema judicial, evidenciada pel deplorable desenllaç que tindrà la trama del proxenetisme de menors a Múrcia, clama reformes urgents. Després de deu anys des del descobriment de la xarxa, la possibilitat que els imputats evitin la presó i s'enfrontin a sancions irrisòries posa de manifest la flagrant ineficàcia d'un sistema judicial completament desbordat. A més aquesta situació ha posat en relleu el greu retrocés que es pot arribar a evidenciar quant a la protecció dels drets civils de les víctimes si alguna cosa no

canvia. Aquesta inacció no sols danya a les víctimes, sinó que també socava la confiança de la societat en una justícia que hauria de protegir-la. Per això són necessàries reformes que enforteixin el sistema, garantint el respecte als drets fonamentals, donin seguretat jurídica a la població i, sobretot, assegurin que fets atroços no quedin impunes. No es pot consentir que un procés judicial prolongat i fallit es converteixi en un vehicle per a la injustícia, afectant directament la vida i dignitat de les víctimes.

Té raó Sèneca a dir que una justícia tardana resulta en injustícia, però fins i tot és més injust el dolor que sofreixen les víctimes en constatar que els seus agressors els resulta barat delinquir. La realitat és que la lentitud no sols frustra a les víctimes, sinó que també perpetua la impunitat.

Irene Giménez Rodríguez-Losada

Derecho & Global Governance, Economics and

Legal Order

ESADE

Referencias bibliográficas:

- Almagro, E.M. (2024). Los empresarios acusados de abuso sexual a menores en Murcia se libran de la cárcel por el retraso del proceso judicial. elDiario. Recurso online:
https://www.eldiario.es/murcia/sociedad/empresarios-acusados-abuso-sexual-menores-murcia-esquivan-carcel-retraso-proceso_1_11644300.html
- Barjola, J. M (2023). La justicia española es demasiado lenta para tres de cada cuatro usuarios. Cinco Días. Recurso online:
https://cincodias.elpais.com/legal/2023/02/06/juridico/1675694965_637223.html
- Bassols, M. (2022). Justicia lenta no es justicia. Roca Junyent. Recurso online:
<https://www.rocajunyent.com/es/blog/post/justicia-lenta-no-es-justicia>
- Calvo, E. (2024). Cuelgan pancartes ante la Audiencia de Murcia contra las “sentencias machistas” que dejan impune el abuso de menores. elDiario. Recurso online:
https://www.eldiario.es/murcia/sociedad/cuelgan-pancartas-audiencia-murcia-sentencias-machistas-dejan-impune-abuso-menores_1_11650920.html
- Conway, A. (2024). Cuando la lentitud de la Justicia supone que una red de prostitución de menores salga casi sin condena. Público. Recurso online:
<https://www.publico.es/mujer/lentitud-justicia-supone-red-prostitucion-menores-salga-condena.html>
- Murcia.com (2024). Repuebran, por unanimidad, los actos de abuso de menores y la retirada de distincions honoríficas condedidas a los empresarios condenados en la “Operación Baúl”. Recurso online:
<https://www.murcia.com/totana/noticias/2024/09/27-reprueban--por-unanimidad--los-actos-de-abuso-de-menores-y-la-retirada-de-distinciones-honorificas-c.asp>
- Pozas, A., & Ordaz, A. (2023). Radiografía de una Justicia española tan lenta como colapsada. elDiario. Recurso online:

https://www.eldiario.es/politica/radiografia-justicia-espanola-lenta-colapsada_1_9765549.html

- Sánchez, M. (2024). Clamor social contra la suave condena a los integrantes de una red de prostitución de menores en Murcia: “La justicia en esta Comunidad no los castiga, los premia”. Cadena SER. Recurso online: <https://cadenaser.com/murcia/2024/09/15/clamor-social-contra-la-suave-condena-a-los-integrantes-de-una-red-de-prostitucion-de-menores-en-murcia-la-justicia-en-esta-comunidad-no-los-castiga-los-premia-radio-murcia/>
- Sastre, M.O. (2024). Operación Baúl: la trama de prostitución de menores en Murcia. Diario Red. Recurso online: <https://www.diario.red/articulo/actualidad/operacion-baul-trama-prostitucion-menores-murcia-famoso-empresario-subteniente-guardia-civil-que-van-librar-carcel/20240916122221035419.html>

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Igualtat
i Feminismes**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors.